

Rezumatul avizului Autorității Europene pentru Protecția Datelor privind sistemele de management al datelor cu caracter personal

(Textul integral al prezentului aviz poate fi consultat în limbile engleză, franceză și germană pe site-ul AEPD www.edps.europa.eu)

(2016/C 463/10)

Acest aviz explorează conceptul tehnologiilor și al ecosistemelor care vizează autorizarea persoanelor fizice în ceea ce privește controlul asupra dezvăluirii datelor cu caracter personal („sisteme de management al informațiilor cu caracter personal” sau „SMICP” pe scurt).

Viziunea noastră implică crearea unei noi realități, în care persoanele fizice să își gestioneze și să își controleze identitatea online. Scopul nostru este de a transforma sistemul actual centrat pe furnizor într-un sistem centrat pe om, unde persoanele fizice să fie protejate contra procesării ilegale a datelor și contra urmării și tehnicilor intruzive de creare a profilurilor, care vizează eludarea principiilor referitoare la protejarea datelor principale.

Această nouă realitate va fi facilitată de cardul modernizat de reglementare al UE și de posibilitățile oferite de aplicarea viguroasă și comună de către toate autoritățile de reglementare și supervizare relevante.

Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD) consolidează și modernizează cadrul de reglementare astfel încât să rămână eficient în era Big Data prin sporirea încrederii persoanelor fizice în mediul online și în Piața Unică Digitală. Noile reguli, inclusiv cele referitoare la transparența sporită și drepturile puternice de acces și portabilitatea datelor, contribuie la posibilitatea utilizatorilor de a își controla mai bine propriile date și poate de asemenea oferi o contribuție la piețe mai eficiente pentru datele cu caracter personal, în beneficiul consumatorilor și al companiilor.

Recent am emis un aviz referitor la aplicarea efectivă a drepturilor fundamentale în era volumelor mari de date. Aceasta subliniază condițiile actuale ale pieței și practicile comerciale care creează obstacole pentru exercitarea efectivă a drepturilor persoanelor fizice la protecția datelor personale și alte drepturi fundamentale și apeluri pentru intensificarea aplicării concentrate și consecvente a legilor privind concurența, protecția consumatorilor și protecția datelor cu caracter personal. Sperăm ca această aplicare sporită va contribui la crearea condițiilor de piață în care serviciile favorabile confidențialității să se poată dezvolta. Abordarea din acest aviz vizează consolidarea drepturilor fundamentale în lumea noastră digitală și, în același timp, deschiderea de noi oportunități pentru dezvoltarea de către companii a unor servicii inovatoare, bazate pe date cu caracter personal, construite pe încredere reciprocă. SMICP promite să ofere nu numai o arhitectură tehnică și organizare pentru managementul datelor, ci și cadre de încredere și, ca urmare, modele alternative de afaceri pentru culegerea și procesarea datelor cu caracter personal în era volumelor mari de date, într-un mod care să respecte mai mult legea europeană privind protecția datelor.

În această aviz, descriem pe scurt ce sunt SMICP, care sunt problemele pe care își propun să le rezolve și cum. Apoi, analizăm modul în care contribuie la o protecție mai bună a datelor cu caracter personal și care sunt provocările cu care se confruntă. În final, identificăm modalități de a dezvolta oportunitățile oferite. Pentru dezvoltarea noilor modele de afaceri în domeniul protecției datelor, pot fi necesare stimulente suplimentare pentru furnizorii de servicii care le oferă. Ar trebui explorat îndeosebi, care dintre inițiativele în materie de politică ar putea motiva operatorii să accepte această modalitate de furnizare a datelor. Mai mult, o inițiativă a serviciilor publice de a accepta SMICP ca sursă de date în locul culegerii directe a acestora, ar putea fi cântări foarte mult în acceptarea SMICP.

Arhitectura emergentă a SMICP, ce vizează restabilirea controlului persoanelor fizice și al consumatorului în ceea ce privește propriile date cu caracter personal, merită considerație suplimentară, asistență și cercetare ulterioară în vederea contribuției la un mod sustenabil și etic de utilizare a volumelor mari de date și în vederea implementării efective a principiilor recent adoptatului RGPD.

I. SMICP: PARTAJAREA DATELOR, BENEFICII ALE PARTAJĂRII?

1. Condițiile actuale pentru procesarea datelor cu caracter personal sunt adesea injuste pentru persoanele fizice ale căror date sunt procesate. Condițiile legale și instrumentele tehnice fac ca exercitarea drepturilor persoanelor fizice să fie dificilă și permit operatorilor să își limiteze responsabilitatea. Brokerii de date, rețelele de publicitate, furnizorii de rețele sociale și alți jucători corporativi au dosare din ce în ce mai complete despre persoanele fizice participante la societatea digitală de azi și persoanele fizice pierd controlul asupra amprentelor digitale pe care le lasă în urmă. Persoanele fizice care adesea, independent de voința și fără cunoștința lor, sunt vizate de jucători care le

stabilesc profilul și le evaluează, se simt neajutate și trebuie autorizate să preia controlul asupra propriilor identități. Chiar și atunci când li se transmite formal un tip de „notificare” și posibilitatea de a „fi de acord” cu termenii și condițiile generale, persoanele fizice se găsesc adesea într-un sistem conceput pentru a maximiza monetizarea datelor personale, care nu oferă persoanelor fizice posibilitatea reală de alegere sau control.

2. Comunicarea Comisiei Europene privind volumul mare de date ⁽¹⁾ stabilește un plan de măsuri care vizează datele personale și protecția consumatorilor. Acest lucru încurajează în mod specific folosirea „spațiilor de date cu caracter personal”, ca locuri sigure și securizate, centrate pe utilizator, pentru stocarea datelor cu caracter personal, care pot oferi posibilitatea altora să acceseze aceste date. Împărtășim părerea că instrumentele digitale inovatoare și modelele de afaceri bazate pe autorizarea persoanelor fizice, ar trebui încurajate. Acestea pot permite persoanelor fizice să beneficieze de o astfel de partajare a datelor, adică să participe la utilizarea și distribuirea informațiilor cu caracter personal.
3. În avizul nostru privind „Răspunsul la provocările volumelor mari de date” ⁽²⁾ am argumentat faptul că ar trebui să completăm obligația legală a aprobării eficiente cu un control real, practic asupra informațiilor cu caracter personal. Am argumentat faptul că „în locul unei poveri administrative, furnizarea drepturilor de acces poate deveni o caracteristică a serviciului furnizat clientului”, iar organizațiile bazate pe exploatarea volumelor mari de date ar trebui „să fie pregătite să împartă averea creată prin procesarea datelor cu caracter personal cu acele persoane fizice ale căror date le procesează”. În acest context, am menționat faptul că „depozitele de date cu caracter personal ar putea fi de folos în ceea ce privește adresarea preocupărilor privind pierderea controlului asupra datelor cu caracter personal de către persoana fizică”. Regulamentul general privind protecția datelor (RGPD), adoptat recent ⁽³⁾ a consolidat cerințele legale pentru consimțământ ⁽⁴⁾ și a introdus principii moderne, eficiente de protecție a datelor prin concept și implicit ⁽⁵⁾, precum și un drept nou legat de portabilitatea datelor ⁽⁶⁾. Pentru ca noul cadru general de protecție a datelor să-și îndeplinească promisiunea, avem nevoie de instrumente care să le permită persoanelor fizice să își exercite drepturile într-un mod convenabil, favorabil utilizatorului.
4. Acest aviz explorează noi tehnologii și ecosisteme care vizează autorizarea persoanelor fizice în ceea ce privește controlul asupra culegerii și partajării datelor cu caracter personal. Vom face referire la acest concept ca „sistemul de management al informațiilor cu caracter personal” („SMICP”) ⁽⁷⁾. Conceptul SMICP oferă o nouă abordare conform căreia persoanele fizice sunt deținătoarele propriilor informații cu caracter personal. Se poate crea o schimbare a paradigmei în managementul și procesarea datelor cu caracter personal, cu consecințe sociale și economice. În schimb, arhitectura actuală a serviciilor online este caracterizată de un număr mic de furnizori de servicii, care domină piața prin monetizarea datelor cu caracter personal ale utilizatorilor în schimbul serviciilor „gratuite”. Aceasta este adesea însoțită de un dezechilibru al puterii, unde clientul se confruntă cu o abordare de tipul „acceptă sau refuză” și de o asimetrie informatică între furnizorii de servicii și utilizatori, cu lipsă totală sau parțială de transparență pentru persoanele fizice în ceea ce privește lucrurile care se întâmplă cu datele lor personale.
5. Ideea de bază din spatele conceptului SMICP este transformarea sistemului actual centrat pe furnizor într-un sistem centrat pe persoane fizice, capabil să gestioneze și să-și controleze identitatea online ⁽⁸⁾. În principiu, persoanele fizice ar trebui să poată decide dacă și cu cine partajează informațiile cu caracter personal și în ce scopuri, pentru cât timp și să le urmărească și să decidă să le retragă dacă se dorește acest lucru. Merită explorată modul în care SMICP ar putea ajuta în ceea ce privește adresarea preocupărilor referitoare la pierderea controlului individual asupra datelor cu caracter personal, subliniat ca una dintre preocupările cheie referitoare la volumele mari de date ⁽⁹⁾.

⁽¹⁾ Comunicarea COM(2014) 442 final privind o economie prosperă antrenată de date: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-data-driven-economy>

⁽²⁾ Avizul AEPD 7/2015. https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2015/15-11-19_Big_Data_EN.pdf A se vedea secțiunea 3, pentru alte detalii.

⁽³⁾ Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (JO L 119, 4.5.2016, p. 1).

⁽⁴⁾ A se vedea, printre altele, articolul 6 alineatul (1) litera (a), articolele 7 și 8 și expunerea de motive 42-43 RGPD.

⁽⁵⁾ Articolul 25 RGPD.

⁽⁶⁾ Articolul 20 RGPD.

⁽⁷⁾ Conceptele corelate includ „magazinele de date cu caracter personal”, „spații pentru date cu caracter personal” sau „seifuri de date cu caracter personal”. În acest aviz, vom folosi termenul „SMICP”, deoarece pare să descrie cel mai bine conceptul într-o manieră generală și ușor de înțeles. Așa cum este folosită în acest aviz, abrevierea „SMICP” se poate referi fie la singular, fie la plural: sistem de management al informațiilor cu caracter personal sau sisteme de management al informațiilor cu caracter personal.

⁽⁸⁾ A se vedea expunerea de motive 7 RGPD: „Persoanele fizice ar trebui să aibă control asupra propriilor date cu caracter personal”. A se vedea, de exemplu, Doc Searls, *Economia de intenție: când clientul preia controlul* (Boston, Harvard Business Review Press, 2012).

⁽⁹⁾ A se vedea, de exemplu, Ira S. Rubinstein, *Volumul mare de date: sfârșitul confidențialității sau un nou început? Legea internațională privind confidențialitatea datelor*, 2013, vol. 3, nr. 2.

6. Această abordare vizează consolidarea drepturilor fundamentale în lumea noastră digitală și, în același timp, deschiderea de noi oportunități pentru dezvoltarea de către companii a unor servicii inovatoare, bazate pe date cu caracter personal, construite pe încredere reciprocă. SMCIP promit să ofere o nouă arhitectură și organizare tehnică pentru managementul datelor, care va dezvolta cadre generale de încredere. Acestea speră să faciliteze modele alternative de afaceri pentru culegerea și procesarea datelor cu caracter personal în era volumelor mari de date, într-un mod care respectă mai mult legea europeană privind protecția datelor.
7. În această aviz, descriem pe scurt ce sunt SMICP, care sunt problemele pe care își propun să le rezolve și cum ⁽¹⁾. Analizăm modul în care contribuie la o protecție mai bună a datelor cu caracter personal și care sunt provocările cu care se confruntă. În final, identificăm modalități de a dezvolta oportunitățile oferite.

IV. CONCLUZII ȘI ETAPELE URMĂTOARE

4.1. Către aplicarea completă a oportunităților RGPD

54. Așa cum s-a menționat mai sus, legiuitorul UE a adoptat un pachet de reforme privind protecția datelor cu caracter personal, care consolidează și modernizează cadrul general de reglementare, astfel încât să rămână în vigoare în era volumelor mari de date.
55. Noul RGPD, inclusiv cel referitor la transparența sporită și drepturile puternice de acces și portabilitatea datelor, ar trebui să ajute persoanele fizice să-și controleze mai bine propriile date și poate de asemenea oferi o contribuție la piețe mai eficiente pentru datele cu caracter personal, în beneficiul consumatorilor și al companiilor deopotrivă.
56. Codurile de conduită și schemele de certificare, în forma specificată pentru RGPD sunt instrumente privilegiate, care conferă vizibilitate specifică și un rol tehnologiei și produselor ca – la fel ca SMCIP – pot servi la implementarea mai eficientă a legii privind protecția datelor, la nivel practic.
57. Însă, SMCIP se confruntă cu dificultatea globală de penetrare a pieței dominată de serviciile online, bazate pe modele de afaceri și arhitecturi tehnice în care persoanele fizice nu au control asupra datelor, așa cum se explică în secțiunea 3.9. Trecerea la o situație în care persoanele fizice au posibilitatea efectivă de a da acces unui furnizor de servicii la unele date din SMCIP, în loc să furnizeze direct datele prestatorului de servicii, va necesita stimulente suplimentare pentru prestatorii de servicii. Comisia poate folosi inițiativele anunțate privind fluxurile de date și proprietatea datelor ⁽²⁾ pentru a explora care inițiative suplimentare de politici ar putea motiva operatorii de date să accepte acest mod de furnizare a datelor. Mai mult, o inițiativă a serviciilor publice de guvernare electronică, de a accepta SMICP ca sursă de date în locul culegerii directe a acestora, ar putea fi cântări foarte mult în acceptarea SMICP.
58. Această analiză ar putea fi completată de măsuri care să vizeze stabilirea unor fundații tehnice, sociale și economice, inclusiv eforturi de standardizare, stimulente economice și favorizarea de proiecte de cercetare și pilot.
59. Uniunea Europeană și administrațiile publice ale statelor membre și proiectele cofinanțate de acestea, sunt primele locuri unde ar trebui testată, favorizată și realizată această schimbare de perspectivă.

4.2. Susținerea SMICP și tehnologia subiacentă către protecția eficientă a datelor

60. Deși este esențială, o bună reglementare nu este suficientă în sine. Așa cum am menționat în avizul nostru privind „Răspunsul la provocările volumelor mari de date” ⁽³⁾, companiile și celelalte organizații care depun multe eforturi pentru a găsi căi inovatoare de utilizare a datelor cu caracter personal, care cu aceeași atitudine inovatoare, să pună în aplicare principiile protecției datelor.

⁽¹⁾ A se vedea, de exemplu, raportul privind magazinele de date cu caracter personal, al Universității Cambridge pentru Comisia Europeană: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/study-personal-data-stores-conducted-cambridge-university-judge-business-school>

⁽²⁾ Comunicare: „Industria europeană de digitalizare – Culegerea beneficiilor complete ale unei Piețe Digitale Unice” http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-1409_en.htm

⁽³⁾ Avizul AEPD 7/2015, citat mai sus.

61. Contribuția tehnologiei la modelul SMICP este fundamentală. SMICP poate servi la protecția datelor testate prin abordări conceptuale și tehnologii care să le susțină. Subiectele relevante de cercetare, unde sunt necesare asistența și investițiile adecvate, includ: managementul identității, interoperabil și favorabil confidențialității; mecanisme de autorizare; interoperabilitatea datelor; securitatea datelor și mecanisme pentru aplicarea automată a „contractelor” încheiate în persoanele fizice și celelalte părți. Toate acestea sunt influențate de criptografie și codificare și sunt amplificate de disponibilitatea puterii de calcul ieftine. Asistența decisivă a factorilor de decizie, cum ar fi Comisia, în ceea ce privește cercetarea de bază și cea aplicată în aceste domenii ale tehnologiei, este necesară în această etapă inițială, pentru a nu pierde oportunitățile curente.
62. Pentru a favoriza cercetarea, dezvoltarea și implementarea în piață în domeniul SMICP, recomandăm planificarea de către Comisie a posibilelor sinergii cu alte domenii ale strategiei Pieței Digitale Unice, cum ar fi Cloud Computing și Internetul obiectelor. Astfel, s-ar putea desfășura proiecte pilot și s-ar putea testa interacțiunea serviciilor de tip cloud și IoT cu SMICP.

4.3. Cum va face AEPD să progreseze această dezbatere

63. AEDP are drept scop contribuția la încurajarea eforturilor private și publice în direcția subliniată mai sus. Vom continua să facilităm discuțiile, inclusiv prin organizarea de evenimente/seminare de exemplu, vizând identificarea, încurajarea și promovarea celor mai bune practici pentru a mări transparența și controlul utilizatorului și pentru a explora oportunitățile oferite de SMICP. Vom continua de asemenea să facilităm lucrările la Rețeaua de Inginerie pentru Confidențialitatea pe internet (RICI) ca o platformă de cunoștințe interdisciplinare pentru ingineri și experți în confidențialitate. În acest context, vom continua să oferim o platformă dezvoltatorilor și promotorilor SMICP, pentru a beneficia de schimburi de experiență cu specialiști din alte domenii tehnologice și de protecție a datelor.

Adoptat la Marrakesh, 20 octombrie 2016.

Giovanni BUTTARELLI

Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor
